

ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัวของ เกษตรกรบ้านหนองตาไก่ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

The Impact Affecting the Behavior in Making Household Bookkeeping on the Quality of Life of Farmer Family in Nongtagai Village, Loompook Sub - district, Muang District, Buriram Province

พฤษภาคม ๒๕๖๑¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คุณภาพชีวิตในครอบครัว เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในครอบครัว และทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตในครอบครัว ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรบ้านหนองตาไก่ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 32 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) สมุดบัญชีครัวเรือน และ 2) แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้ค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว วิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ การวิเคราะห์ความถดถอยอย่าง และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรบ้านหนองตาไกรมีรายรับโดยรวม จำนวน 550,377 บาท และมีรายจ่ายโดยรวม จำนวน 431,470 บาท 2) ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี ด้านทัศนคติของหัวหน้าครอบครัวด้านความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัว ด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

และด้านการมองเห็นประโยชน์หรือความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก 3) คุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อส่วนบุคคลอยู่ในระดับมาก 4) เกษตรกรบ้านหนองตาไกรที่มีเพศแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชี ด้านความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัว และด้านความรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเกษตรกรบ้านหนองตาไกรที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชี ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี ด้านทัศนคติของหัวหน้าครอบครัว ด้านความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัว ด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และด้านการมองเห็นประโยชน์หรือความสำคัญ ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) 5) เกษตรกรบ้านหนองตาไกรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านระดับความเป็นอิสระส่วนบุคคล และด้านความเชื่อส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเกษตรกรบ้านหนองตาไกรที่มีสถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อ

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรการบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เดือนแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อส่วนบุคคลไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) และ 6) ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี ด้านการจัดสรร

เวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านความเชื่อส่วนบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดทำบัญชีครัวเรือน, คุณภาพชีวิตในครอบครัว

ABSTRACT

This research aimed to study the factors that affected the behavior of the preparation of household accounts, the quality of family life, to compare the factors that affect the behavior of the preparation of household accounts, the quality of family life, and test the relationship and the impact of factors affecting the behavior of households accounting for the quality of life in the family which the data was collected from the agriculturists of 32 households of Ban Nongtakai, Tambol Lumpuk, Amphoe Muang Buriram. The tools used to collect data were 1) the household accounts and 2) a questionnaire. The statistical tools used for data analysis were basic statistics composed of percentage, means, and standard deviation, and statistical hypothesis testing includes analysis of different by t-test, one-way analysis of variance, analysis of multiple correlations, analysis of regression, and multiple regression analysis.

The results revealed that 1) agriculturists of Ban Nongtakai earned a total of 550,377 baht and had overall expenses of 431,470 baht. 2) the factors affecting the behavior of households accounting in case of the attitude of the bookkeepers, the attitude of head of the family, cooperation of family members, time allocation of household accounting preparation, knowledge and understanding of the household

account preparation, the skills of household accounting preparation and vision of the benefits or importance of the preparation of household accounts were organized at a high level. 3) Quality of life in term of physical, the psychological aspect, the individual independence, social relationships, environment, and personal beliefs, was organized at a high level. 4) Agriculturists of Ban Nongtakai with different sex, with factors affecting the behaviors of accounting, the cooperation of family members, and the knowledge and the understanding of the preparation of household accounting varied significantly statistical level. 05. Agriculturists of Ban Nongtakai with age, marital status, education level, number of family members, occupation, and the average monthly income were different, with the factors affecting the behaviors of accounting, the attitude of the bookkeepers, the attitude of the head of the family, the cooperation of family members, the time allocation for the preparation of household accounting, the knowledge and the understanding of the preparation of household accounting, skills in the preparation of household accounting and visual aspect of benefits or the importance of the preparation of household accounting were not different ($p > .05$). 5) Agriculturists of Ban Nongtakai with different sex, age and education, with the quality of family life, the level of personal

independence and personal beliefs varied significantly statistical at .05. And agriculturists of Ban Nongtakai with different marital status, number of family members, occupation, and the average monthly income were different, with quality of family life, physical domain, psychological domain of the individual independence, the social relationships, environment and personal beliefs were not different ($p > .05$) and 6) Factors

affecting the behaviors of the preparation of household accounting, the attitude of the bookkeepers, the time allocation for the preparation of household accounting, and the allocation of time for the preparation of household accounting had a positive correlation with quality of life in case of the psychological domain, social relationships, personal beliefs were statistically significant at .05.

Keywords : Household Accounting Preparation, Quality of Family Life

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเกิดความถดถอยทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงขึ้น ปัญหาที่ถาโถมสู่ประเทศไทยอย่างรวดเร็ว คือ 1) ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศไทยเกิดภาวะผันผวนอย่างรุนแรง ทำให้การลงทุนสะดุดหยุดชะงัก เกิดภาวะว่างงานขึ้นทั่วประเทศอย่างรุนแรงแบบที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน มีจำนวนคนที่ว่างงานนับแสนนับล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559 : ออนไลน์) 2) แผนพัฒนาประเทศในอดีตที่ผ่านมา มุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นหลักสำคัญ จึงทุ่มเทขยายการผลิตไปในด้านอุตสาหกรรมมากกว่าด้านเกษตรกรรม ดังนั้น จึงเป็นการผลิตที่เน้นวัฒนธรรมประจำชาติมาแต่ครั้งอดีต 3) ไทยตกอยู่ภายใต้กระแสของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้คนไทยหลงกระแสเกิดความเชื่อของสากล หรือของฝรั่งเป็นของดี จนหลงลืมพื้นฐาน ทุนสังคมสภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตไทยของตนเอง มุ่งเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ตลอดจนเปิดเสรีตามค่านิยม โดยเฉพาะด้านการเงินการคลัง โดยปราศจากความพร้อมใด ๆ ไม่ว่าด้านบริหาร ด้านกฎหมาย ฯลฯ และปราศจากความเข้าใจในสาระที่เป็นหลักสำคัญของเรื่องต่าง ๆ ในสังคม 4) ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นครั้งนี้ รุนแรงและรวดเร็วเกินกว่าที่ภาครัฐบาลและภาคเอกชนจะตั้งรับได้ทัน และมีได้มีแผนรองรับภาวะทางเศรษฐกิจ ในลักษณะเช่นนี้มาก่อน 5) ทิศทางการดำรงชีพอยู่อย่างประคองตัว เพื่อลุกขึ้นยืนหยัดด้วยลำแข้งของตนเองด้วยวิธีการแบบที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเรียกว่า “เศรษฐกิจแบบพอเพียงกันตัวเอง” (Relative Self-

Sufficient Economy) จึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่ประชาชนคนไทยทั้งมวลควรน้อมเกล้าฯ ไว้ปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้รอดพ้นจากภัยทางเศรษฐกิจครั้งนี้อย่างปลอดภัย 6) เมื่อค้นพบการดำรงชีพ “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” แล้วควรมุ่งสู่มาตรฐาน “พออยู่พอกิน” ตามพระราชดำริด้วยจึงจะพัฒนาและพึ่งตนเองได้เพิ่มขึ้นในอนาคต จากสภาวะการณ์ปัจจุบันและปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดความเข้าใจได้ชัดเจนในแนวพระราชดำริของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งได้ทรงคิดและตระหนักมาช้านาน เพราะหากเราไม่ไปพึ่งพา ยึดติดอยู่กับกระแสจากภายนอกมากเกินไป จนได้ครอบงำความคิดในลักษณะดั้งเดิมแบบไทย ๆ ไปหมด มีแต่ความทะเยอทะยานบนรากฐานที่ไม่มั่นคงเหมือนลักษณะฟองสบู่ วิกฤตเศรษฐกิจเช่นนี้อาจไม่เกิดขึ้น หรือไม่หนักหนาสาหัสจนเกิดความเดือดร้อนกันถ้วนทั่วเช่นนี้ ดังนั้น “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงได้สื่อความหมาย ความสำคัญในฐานะเป็นหลักการสังคมที่พึงยึดถือ (ชยาภา รักดีไทย และคณะ, 2549)

ซึ่งปัจจุบันครอบครัวเกษตรกรไทยโดยทั่วไปยังดำรงชีวิตอยู่ด้วยความประมาททั้งด้านการผลิตและการบริโภค นอกจากนั้น ยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารการเงินของครอบครัวทำให้ไม่ทราบว่าจะแต่ละวัน แต่ละเดือน มีรายได้เท่าใด มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง และใช้จ่ายอย่างไม่ประหยัด ไม่เก็บออมอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นเหตุของการใช้จ่ายเกินตัว ไม่สมดุลกับรายได้มีภาระหนี้สิน และไม่สามารถที่จะวางแผนการเงินในอนาคตได้ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของประเทศไทยที่มีมาช้านาน คือ ความยากจนของประชากรซึ่งส่วนหนึ่งมีสาเหตุจากการขาดข้อมูลด้านการ

เงินที่จำเป็น อันได้แก่ การใช้จ่ายในครัวเรือน และการลงทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่สามารถควบคุมและวางแผนการใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสมจากการศึกษาสภาพเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อประชากรวัยแรงงาน ทำให้ พบว่า ประชากรใช้จ่ายโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ความจำเป็น ไม่คำนึงถึงรายได้ของตนเอง ทำให้รายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย เกิดภาวะหนี้สิน ในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำบัญชีมีความสำคัญมาก เพราะทุกคนต้องมีความมั่นคงทางการเงิน การจะนำมาซึ่งความมั่นคงได้ทุกคนต้องรู้จักวิธีการใช้จ่ายเงินที่หามาได้ อย่างถูกต้องเหมาะสมต้องรู้จักเก็บออมไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉินจำเป็น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงห่วงใยในปัญหาความยากจนและความดำรงอยู่ของพสกนิกร ดังจะเห็นได้จากพระราชดำรัสในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 4)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
4. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน
5. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน
6. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 52 ครัวเรือน
2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 32 ครัวเรือน ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่เข้ารับการอบรมและมีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน
3. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วันที่ มกราคม - เมษายน 2556
5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มที่ 1 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีและคุณภาพชีวิตในครอบครัว

กลุ่มที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตในครอบครัว

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประยุกต์มาจาก ศิริประภา ศรีวิโรจน์ (2553) ประกอบด้วย

1. ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี
2. ด้านทัศนคติของหัวหน้าครอบครัว
3. ด้านความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัว
4. ด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน
5. ด้านความรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน
6. ด้านทักษะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน
7. ด้านการมองเห็นประโยชน์หรือความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

คุณภาพชีวิตในครอบครัว ประยุกต์มาจาก กัญจนพร อ่วมสำอางค์ (2547 : 14-15) ประกอบด้วย

1. ด้านร่างกาย
2. ด้านจิตใจ
3. ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล
4. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
5. ด้านสิ่งแวดล้อม
6. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

1. เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน
2. เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในครอบครัวแตกต่างกัน
3. ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความสัมพันธ์และผลกระทบกับคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้เข้ารับการอบรมในโครงการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 52 คน
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้เข้ารับการอบรมในโครงการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนและมีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 32 คน
2. เครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้
  - ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากสมุดบัญชีครัวเรือนที่ผู้เข้ารับการอบรมจดบันทึกเป็นระยะเวลา 4 เดือน
  - ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้

สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2) ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี ด้านทัศนคติของหัวหน้าครอบครัว ด้านความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัว ด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชี ครัวเรือน ด้านความรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และด้านการมองเห็นประโยชน์หรือความสำคัญในการจัดทำบัญชี ครัวเรือน และ

3) คุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อส่วนบุคคล

3. การตรวจสอบหาคุณภาพของแบบสอบถาม
  - 3.1 การนำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try-out) กับเกษตรกร จำนวน 30 คน ที่มีใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
  - 3.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมี

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.7133 - 0.9163 และคุณภาพชีวิตในครอบครัวมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ 0.8304 - 0.9325

3.3 การหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายชื่อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item - total Correlation ซึ่งพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.4462 - 0.8939 (และคุณภาพชีวิตในครอบครัวมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.7248 - 0.9374

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

ส่วนที่ 1 สมุดบัญชีครัวเรือน ดำเนินการ ดังนี้ 1) ดำเนินการฝึกอบรมให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้มีความเข้าใจในการบันทึกรายรับ - รายจ่ายลงในสมุดบัญชีครัวเรือน 2) กำกับติดตามการบันทึกสมุดบัญชีครัวเรือนทุก 1 เดือน จบครบ 4 เดือน และ 3) นำสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนมาสรุปและวิเคราะห์ผลการบันทึกแต่ละครัวเรือนเพื่อให้ทราบผลการบันทึกในแต่ละเดือน ซึ่งมีผู้จดบันทึกรายรับ - รายจ่าย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม ดำเนินการ ดังนี้ 1) ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม 2) นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด และ 3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเก็บจากผู้ที่ได้รับทราบการอบรมและมีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน จำนวน 15 คน พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบ ซึ่งตอบสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 สมุดบัญชีครัวเรือน เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนมาสรุปผลการบันทึกรายรับ-รายจ่ายและนำมาสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยใช้วิธีการประมวลผลตามหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ หมู่ 16 ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive

Statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับบรรยายและสรุปผลการวิจัย ซึ่งกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121)

ระดับปัจจัยและระดับคุณภาพชีวิตมากที่สุด	กำหนดให้เป็น	5 คะแนน
ระดับปัจจัยและระดับคุณภาพชีวิตมาก	กำหนดให้เป็น	4 คะแนน
ระดับปัจจัยและระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง	กำหนดให้เป็น	3 คะแนน
ระดับปัจจัยและระดับคุณภาพชีวิตเห็นน้อย	กำหนดให้เป็น	2 คะแนน
ระดับปัจจัยและระดับคุณภาพชีวิตน้อยที่สุด	กำหนดให้เป็น	1 คะแนน

แล้วนำคะแนนไปหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง มีระดับปัจจัยและระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง มีระดับปัจจัยและระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง มีระดับปัจจัยและระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง มีระดับปัจจัยและระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง มีระดับปัจจัยและระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่เป็นอิสระกันและมีมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรแบบทางเดียว และ 4) การทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation

Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรบ้านหนองตาไ้มีรายรับโดยรวม จำนวน 550,377 บาท และมีรายจ่ายโดยรวม จำนวน 431,470 บาท

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัจจัย
1. ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี	3.92	0.58	มาก
2. ด้านทัศนคติของหัวหน้าครอบครัว	3.83	0.73	มาก
3. ด้านความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัว	3.72	0.75	มาก
4. ด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	3.69	0.64	มาก
5. ด้านความรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	3.64	0.72	มาก
6. ด้านทักษะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	3.61	0.73	มาก
7. ด้านการมองเห็นประโยชน์หรือความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	3.84	0.71	มาก
โดยรวม	3.88	0.73	มาก

3. ผลการศึกษาคูณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 คุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

คุณภาพชีวิตในครอบครัว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพชีวิต
1. ด้านร่างกาย	3.92	0.56	มาก
2. ด้านจิตใจ	4.05	0.60	มาก
3. ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล	4.06	0.58	มาก
4. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4.14	0.64	มาก
5. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.19	0.76	มาก
6. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล	4.03	0.71	มาก
โดยรวม	3.92	0.70	มาก

4. ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน ดังตาราง 3 - 4

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศแตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรม ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ชาย		หญิง		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
1. ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี	3.81	0.46	3.96	0.62	0.606	0.549
2. ด้านทัศนคติของหัวหน้าครอบครัว	4.06	0.42	3.75	0.79	1.057	0.299
3. ด้านความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัว	4.06	0.42	3.60	0.81	2.072	0.049*
4. ด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	3.88	0.69	3.63	0.63	0.949	0.350
5. ด้านความรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	4.25	0.46	3.44	0.68	3.127	0.004*
6. ด้านทักษะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	3.69	0.65	3.58	0.76	0.346	0.732
7. ด้านการมองเห็นประโยชน์หรือความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	4.00	0.00	3.79	0.82	1.245	0.226
โดยรวม	4.06	0.42	3.81	0.81	1.132	0.269

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร บ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน

ตัวแปร		SS	df	MS	F	p-value
อายุ	Between Groups	3	2.876	0.959	1.970	0.141
	Within Groups	28	13.624	0.487		
	Total	31	16.500			
สถานภาพ	Between Groups	3	1.575	0.525	0.985	0.414
	Within Groups	28	14.925	0.533		
	Total	31	16.500			
ระดับการศึกษา	Between Groups	2	0.741	0.370	0.681	0.514
	Within Groups	29	15.759	0.543		
	Total	31	16.500			
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	Between Groups	2	1.190	0.595	1.127	0.338
	Within Groups	29	15.310	0.528		
	Total	31	16.500			
อาชีพ	Between Groups	3	0.321	0.107	0.185	0.905
	Within Groups	28	16.179	0.578		
	Total	31	16.500			
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	Between Groups	3	1.089	0.363	0.659	0.584
	Within Groups	28	15.411	0.550		
	Total	31	16.500			

5. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไก่ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน ดังตาราง 5 - 6

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในครอบครัวโดยรวมและรายด้านของเกษตรกรบ้านหนองตาไก่ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศแตกต่างกัน

คุณภาพชีวิตในครอบครัว	ชาย		หญิง		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
1. ด้านร่างกาย	3.88	0.35	3.94	0.61	0.272	0.788
2. ด้านจิตใจ	3.88	0.44	4.10	0.64	0.933	0.358
3. ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล	4.06	0.62	4.06	0.58	0.000	1.000
4. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4.06	0.42	4.17	0.70	0.394	0.696
5. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.31	0.65	4.15	0.80	0.531	0.599
6. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล	4.38	0.23	3.92	0.78	2.572	0.015*
โดยรวม	4.13	0.44	3.85	0.76	0.950	0.349

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในครอบครัวโดยรวมและรายด้านของเกษตรกรบ้านหนองตาไก่ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน

ตัวแปร		SS	df	MS	F	p-value
อายุ	Between Groups	3	5.260	1.753	5.012	0.007*
	Within Groups	28	9.795	0.350		
	Total	31	15.055			
สถานภาพ	Between Groups	3	2.646	0.882	1.991	0.138
	Within Groups	28	12.408	0.443		
	Total	31	15.055			
ระดับการศึกษา	Between Groups	2	4.466	2.233	6.115	0.006*
	Within Groups	29	10.589	0.365		
	Total	31	15.055			
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	Between Groups	2	1.810	0.905	1.982	0.156
	Within Groups	29	13.245	0.457		
	Total	31	15.055			
อาชีพ	Between Groups	3	0.385	0.128	0.245	0.864
	Within Groups	28	14.670	0.524		
	Total	31	15.055			
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	Between Groups	3	2.198	0.733	1.595	0.213
	Within Groups	28	12.857	0.459		
	Total	31	15.055			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบผลกระทบของปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังตาราง 7 - 8

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ หมู่ 16 ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตัวแปร	QFL	AA	AHF	CHM	TAPHA	KUPHA	SPHA	VBIPGA	VIF
$\bar{X}$	3.92	3.92	3.83	3.72	3.69	3.64	3.61	3.84	
S.D.	0.70	0.58	0.73	0.75	0.64	0.72	0.73	0.71	
QFL	-	0.361*	0.308	0.527	0.465	0.568	0.400*	0.397*	
AA		-	0.653	0.390*	0.512	0.449*	0.553	0.668	2.310
AHF			-	0.279	0.537	0.634	0.618	0.774	3.282
CHM				-	0.446*	0.552	0.383*	0.353*	1.684
TAPHA					-	0.514	0.626	0.417*	2.197
KUPHA						-	0.555	0.672	2.691
SPHA							-	0.689	2.592
VBIPGA								-	4.157

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยโดยใช้ตัวแปรตามเป็นคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ หมู่ 16 ตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตในครอบครัว		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.075	0.812	1.324	0.198
1. ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี (AA)	0.102	0.280	0.365	0.719
2. ด้านทัศนคติของหัวหน้าครอบครัว (AHF)	-0.246	0.268	0.919	0.367
3. ด้านความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัว (CHM)	0.200	0.186	1.078	0.292
4. ด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (TAPHA)	0.234	0.247	0.947	0.353
5. ด้านความรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (KUPHA)	0.374	0.244	1.530	0.139
6. ด้านทักษะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (SPHA)	0.002	0.238	0.009	0.993
7. ด้านการมองเห็นประโยชน์หรือความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (VBIPGA)	0.109	0.307	0.353	0.727
F = 2.592 p = 0.038 Adjusted R ² = 0.264				

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรบ้านหนองตาไ้มีรายรับโดยรวม จำนวน 550,377 บาท และมีรายจ่ายโดยรวม จำนวน 431,470 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลา 4 เดือนที่ทำการเก็บข้อมูล เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ที่เข้ารับการอบรม มีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง โดยสาเหตุที่เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ มีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้นั้นเกิดจากการเข้ารับการอบรม บัญชีครัวเรือนทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความสนใจและการให้ความสำคัญกับบัญชีครัวเรือน นอกจากนี้ จากข้อมูลการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนยังพบว่า เกษตรกรบ้านหนองตาไ้โดยรวมแล้วส่วนใหญ่มีรายรับมากกว่ารายจ่าย ซึ่งจำนวนเงินที่คงเหลือนั้นเกษตรกรบางรายมีการนำเงินไปฝากหรือออมเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการนำไปฝากกับ ธกส. หรือฝากออมทรัพย์ในหมู่บ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของข้อมูลทางการบัญชีที่เกษตรกรได้มีการจดบันทึกไว้ นอกจากนี้จากข้อมูลยังส่งผลให้เกษตรกรเกิดแรงจูงใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน เนื่องจากเกษตรกรได้ทราบถึงรายรับ - รายจ่าย พร้อมทั้งได้ทราบถึงหนี้สินที่ตนเองมี สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐริ ฝันเรือนแก้ว และคณะ (2554) ที่พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความสนใจ คิดเป็นร้อยละ 60 เป็นผู้หญิงทั้งหมด และร้อยละ 40 ผู้ชายทั้งหมด มีอายุระหว่าง 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 65 ผู้เข้าร่วมโครงการมีความเข้าใจในการบันทึกบัญชีรายรับ - รายจ่าย ร้อยละ 57 ผู้เข้าร่วมโครงการมีระบบการจัดการด้านการเงินอย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 60 คณะผู้จัดทำมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมทำงานร่วมกับชุมชน โดยที่ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าใจ และร้อยละ 66 สามารถเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนได้คณะผู้จัดทำนำความรู้บูรณาการสู่ชุมชนทำให้ผู้เข้าร่วม โครงการมีเงินเก็บออม และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริประภา ศรีวิโรจน์ (2553) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี และเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการทำบัญชีครัวเรือน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบมากที่สุดต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนคือ ปัจจัยด้านความร่วมมือของสมาชิกในครอบครัว ผลการประเมินโครงการอบรมการจัด

1. ผลการศึกษาข้อมูลการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ตำบลลุมพิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรบ้านหนองตาไ้มีรายรับโดยรวม จำนวน 550,377 บาท และมีรายจ่ายโดยรวม จำนวน 431,470 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลา 4 เดือนที่ทำการเก็บข้อมูล เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ที่เข้ารับการอบรม มีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง โดยสาเหตุที่เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ มีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้นั้นเกิดจากการเข้ารับการอบรม บัญชีครัวเรือนทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความสนใจและการให้ความสำคัญกับบัญชีครัวเรือน นอกจากนี้ จากข้อมูลการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนยังพบว่า เกษตรกรบ้านหนองตาไ้โดยรวมแล้วส่วนใหญ่มีรายรับมากกว่ารายจ่าย ซึ่งจำนวนเงินที่คงเหลือนั้นเกษตรกรบางรายมีการนำเงินไปฝากหรือออมเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการนำไปฝากกับ ธกส. หรือฝากออมทรัพย์ในหมู่บ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของข้อมูลทางการบัญชีที่เกษตรกรได้มีการจดบันทึกไว้ นอกจากนี้จากข้อมูลยังส่งผลให้เกษตรกรเกิดแรงจูงใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน เนื่องจากเกษตรกรได้ทราบถึงรายรับ - รายจ่าย พร้อมทั้งได้ทราบถึงหนี้สินที่ตนเองมี สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐริ ฝันเรือนแก้ว และคณะ (2554) ที่พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความสนใจ คิดเป็นร้อยละ 60 เป็นผู้หญิงทั้งหมด และร้อยละ 40 ผู้ชายทั้งหมด มีอายุระหว่าง 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 65 ผู้เข้าร่วมโครงการมีความเข้าใจในการบันทึกบัญชีรายรับ - รายจ่าย ร้อยละ 57 ผู้เข้าร่วมโครงการมีระบบการจัดการด้านการเงินอย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 60 คณะผู้จัดทำมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมทำงานร่วมกับชุมชน โดยที่ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าใจ และร้อยละ 66 สามารถเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนได้คณะผู้จัดทำนำความรู้บูรณาการสู่ชุมชนทำให้ผู้เข้าร่วม โครงการมีเงินเก็บออม และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริประภา ศรีวิโรจน์ (2553) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี และเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการทำบัญชีครัวเรือน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบมากที่สุดต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนคือ ปัจจัยด้านความร่วมมือของสมาชิกในครอบครัว ผลการประเมินโครงการอบรมการจัด

ทำบัญชีครัวเรือนได้รับความพึงพอใจในระดับมาก สิ่งที่น่าสนใจคือข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามคือ ความต้องการให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวได้รับการอบรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือในการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลวิจัยสภาพปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

2. ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี ด้านทัศนคติของหัวหน้าครอบครัว ด้านความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัว ด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และด้านการมองเห็นประโยชน์หรือความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะสามารถทำให้สมาชิกในครอบครัวได้ทราบถึงรายได้และค่าใช้จ่าย พร้อมทั้งสามารถวางแผนการใช้จ่ายได้อย่างรอบคอบ เกิดความพอประมาณในการใช้จ่าย สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้เกิดการประหยัดและการออม และหากมีการใช้จ่ายเท่าที่มีหรือเท่าที่จำเป็นก็จะไม่ก่อให้เกิดหนี้สิน จึงสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน เป็นผลให้ครอบครัวเกิดภูมิคุ้มกันที่ดีในการรับการเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรา เรื่องสินภิญญา (2552 : 20-28) ที่พบว่า บัญชีครัวเรือน เป็นการประยุกต์ทางการบัญชีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นทำให้เกิดการประหยัดและการออม และในที่สุดจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวินัย ธนาอนวัช (2556) ที่พบว่า ระดับความรู้ของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีส่วนช่วยแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศมากที่สุด รองลงมาคือว่าคนไทยทุกคนควรจะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตภายใต้สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน และมีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินของท่านในอนาคตได้มากที่สุด รองลงมาคือเมื่อครอบครัวได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ครอบครัวจะมีเงินออมมาก หัวหน้าครัวเรือนมีทำบัญชีและไม่จัดทำบัญชีในสัดส่วนเท่า ๆ กัน โดยสาเหตุหลักในการจัดทำบัญชี เพื่อต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เพื่อต้องการให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้น และต้องการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง สาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน

เนื่องจากไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี เสียเวลาในการจัดทำ เห็นว่าไม่มีประโยชน์/ไม่จำเป็น ส่วนใหญ่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือน

3. คุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อส่วนบุคคลอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตในครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุดเหมือน สมาชิกในครอบครัวนั้นจะสุขหรือทุกข์ก็ขึ้นอยู่กับ การวางแผนครอบครัวซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของทุกคนที่จะต้องนำไปใช้เพื่อคุณภาพของคนในครอบครัว การวางแผนครอบครัวเป็นการตั้งเป้าหมายเพื่อให้ครอบครัวมีความพร้อมในทุกด้าน เริ่มแต่การเลือกคู่ครอง ความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย และอาชีพ การเงิน การมีครอบครัวที่สมบูรณ์แบบจะนำไปสู่การกินดีอยู่ดีในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของคำเตือน ภาชี ซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านในภาคอีสาน กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเริ่มจากการมีสุขภาพที่ดีว่าสุขภาพที่ดี คือ ทุกคนต้องมีความอบอุ่น และมั่นใจ ทุกวันนี้เกษตรกรไม่มีความมั่นใจ พร้อมทั้งจะเป็นทุกอย่างที่ไม่ใช่เกษตรกร เกษตรกรจะมีความมั่นใจเมื่อสะสมสิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่มีความมากมาย ทุกวันนี้นะเราพึ่งเทคโนโลยีโดยเฉพาะเรื่องการรักษา คุณภาพชีวิตไม่ได้มองเป็นอัน ๆ แต่ต้องเป็นองค์รวม ไม่ได้แยกส่วน ครอบครัวอบอุ่นอยู่ด้วยกัน ครอบครัวสมบูรณ์ มีการไปมาหาสู่ ว่างไปหาชาวบ้าน เราไม่ได้พึ่งเงินอย่างเดียว แต่ต้องพึ่งธรรมชาติด้วยทางออกของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของเกษตรกรคือเกษตรกรก็ต้องปลูกหลายอย่างเพื่ออยู่เพื่อกิน ไม่เป็นปัญหาตลาด ทำได้หลายอย่างขายได้หลายอย่าง ไม่มีอะไรดีไปกว่าเกษตรกรต้องกลับมาอยู่บ้าน ทำการเกษตรให้ได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญจนพร อ่วมสำอาง (2547 : 14-15) ที่พบว่า คุณภาพชีวิตในครอบครัวนั้น ประกอบด้วย 1) ด้านร่างกายคือการรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสบายไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลัง ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับและพักผ่อน รวมทั้งการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน 2) ด้านจิตใจคือ การรับรู้สภาพทางด้านจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้

ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตนและการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือกังวล 3) ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคลคือ การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน 4) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมคือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งการรับรู้ที่ตนได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย 5) ด้านสิ่งแวดล้อมคือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ที่ตนมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัย และมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ที่ตนมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ที่ตนได้มีโอกาสเรียนหนังสือและมีกิจกรรมในเวลาว่าง และ 6) ด้านความเชื่อส่วนบุคคลคือ การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านจิตวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำรงชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค

4. เกษตรกรบ้านหนองตาไก่ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีแตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนถือว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข ต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจในเป็นอย่างดี จึงมีผลอาจทำให้เกษตรกรที่เป็นเพศชายมองว่าไม่น่าสนใจและไม่อยากจดบันทึก ส่วนเกษตรกรที่เป็นเพศหญิงอาจมองว่าเป็นเรื่องที่ดี น่าสนใจ เพราะทำให้ทราบถึงรายรับ-รายจ่าย ของครอบครัว ทำให้ครอบครัวทราบถึงฐานะการเงินของครอบครัว และสามารถนำมาถึงการลดรายจ่ายบางรายการที่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรพร ทวีจันทร์ (2556 : 7-16) ที่พบว่า ผลจากการศึกษาเชิงปริมาณ 1) ด้านแนวคิดการบัญชีครัวเรือนโดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้เกณฑ์รายรับ-รายจ่าย เกณฑ์คำนวณต้นทุน และเกณฑ์การออมอยู่ในระดับมาก และสามารถยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน 2) ด้านแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้ด้านหลักการพอประมาณ ด้านหลักการมีเหตุผล ด้านแนวคิดภูมิคุ้มกัน และด้านแนวคิดความรู้คู่คุณธรรม

อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการใช้การประยุกต์แนวคิดเชิงธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี 3) การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางการบัญชีโดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ มีทักษะปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีระบบการคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในระดับปานกลาง ผลจากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นไปตามความสมัครใจ เนื่องจากไม่ได้มีหน่วยงานใดบังคับให้ทำ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้เข้ามาให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนแต่ไม่ได้มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องและไม่ได้มีมาตรการใด ๆ มาบังคับให้จัดทำ โดยพบว่ามีเพียงแค่ 3 ครัวเรือนเท่านั้นที่ปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุผลว่าต้องการทราบว่ามีในแต่ละวันครอบครัวมีการจ่ายอะไรไปบ้าง และมีเงินเหลือเท่าไรในแต่ละวันเพื่อวางแผนการใช้จ่ายในอนาคต 2) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำให้ไม่มีเวลาในการที่จะบันทึกรายการที่เป็นปัจจุบันในแต่ละวัน และไม่สามารถยอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับการจัดการรับ - จ่ายได้อีก ทั้งขาดแรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชี ขาดตัวแทนในการถ่ายทอดและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Carnegie, Garry, Walker & Stephen (2007) ที่พบว่า บัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือสำหรับการควบคุมการบริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาของวิกฤตและการบัญชีในบ้านของออสเตรเลียเน้นในการทำธุรกรรมตามปกติเมื่อเทียบกับการจัดทำงบประมาณและงบการเงิน บัญชีครัวเรือนในประเทศ ออสเตรเลียได้ดำเนินการบันทึกโดยผู้หญิงและผู้ชาย จากการตรวจสอบพบว่าในปัจจุบันยังคงมีการบันทึกบัญชีภายในครัวเรือน

5. เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในครอบครัวแตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่บุคคลจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทุกคนในครอบครัวจะต้องให้ความร่วมมือในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน แต่หากบุคคลในครอบครัวยังไม่มีแนวคิดที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็ไม่สามารถที่จะทำให้ครอบครัวประสบความสำเร็จในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ ดังนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดในการจัดทำบัญชีครัวเรือนประการแรกคือ ทุกคนในครอบครัวจะต้องมีความเชื่อ เพราะความเชื่อจะทำให้มีแรงบันดาลใจที่ดี เมื่อทุกคนมีความเชื่อก็จะให้ความร่วมมือในการจดบันทึกหรือให้ความร่วมมือใน

การใช้จ่ายอย่างมีประโยชน์ ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป ทำให้ครอบครัวมีเงินออม ซึ่งเป็นที่มาของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยคุณภาพชีวิตเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากทางด้านจิตใจ ซึ่งบุคคลสามารถตีความหรือแสดงมุมมองที่แตกต่างกันได้ โดยขึ้นอยู่กับความรู้พื้นฐานประสบการณ์ ความคิด และปรัชญาการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ คุณภาพชีวิตยังขึ้นอยู่กับคุณค่าที่แฝงอยู่ในแต่ละบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543 : 57) ที่กล่าวว่า ชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระและไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม เป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และสามารถดำเนินชีวิตที่ซื่อสัตย์ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ค่านิยมของสังคม สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้อง ภายใต้เครื่องมือและทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งจุดเน้นของคุณภาพชีวิตจากความหมายดังกล่าวอาจจำแนกได้ 3 ประการ คือ 1) ทางด้านร่างกาย คือ บุคคลต้องมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บ ซึ่งเป็นผลจากการได้รับการสนองตอบทางด้านปัจจัยความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่พอเหมาะ 2) ทางด้านจิตใจ คือ บุคคลมีสภาพจิตใจที่สมบูรณ์ ร่างกายแข็งแรง ไม่วิตกกังวล มีความรู้สึกที่เป็นสุขและพึงพอใจในชีวิตของตนเอง ครอบครัว และสังคม ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น และ 3) ทางด้านสังคม คือ บุคคลที่สามารถดำรงชีวิตภายใต้บรรทัดฐานและค่านิยมทางสังคมในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างปกติสุข เป็นต้น

6. ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี ด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านความเชื่อส่วนบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งที่สมาชิกในครอบครัวจะต้องให้ความสำคัญและความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นถ้าหากว่าผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนก็จะจดบันทึกทุก ๆ วัน และมีการจัดสรรเวลาในการจัดทำในแต่ละวันไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้ครอบครัวทราบรายรับ - รายจ่ายอย่างละเอียดโดยผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถทราบถึงรายจ่ายที่ไม่เป็นจำเป็นของครอบครัวทำให้สามารถลดรายจ่ายนั้นได้ ทำให้ครอบครัวสามารถนำเงินส่วนที่ไม่ต้องจ่ายในแต่ละวันนั้นไปจ่ายชำระหนี้หากมีหนี้หรือหากไม่มีหนี้ครอบครัวก็สามารถนำเงินส่วนนั้นมาเก็บออมเพิ่มไว้ เมื่อครอบครัวมีเงินเก็บ

จะส่งผลให้ครอบครัวมีความสุขพอใจใจที่ดี ไม่มีหนี้สิน สภาพจิตใจก็จะดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์รวี ผดุงกิจ (2550) ที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีทัศนคติในระดับเห็นด้วยต่อการทำบัญชีครัวเรือน คือ ทำให้ทราบรายได้-รายจ่าย ของตนเองในแต่ละเดือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 รองลงมาคือ ทำให้วางแผนการชำระหนี้ ธ.ก.ส. ได้ครบจำนวนและตรงตามเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ทำให้สามารถปฏิบัติตัวตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ทำให้มีเงินออมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการทำบัญชีอย่างง่ายไม่ยุ่งยาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และยังทำให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ดีขึ้นมากกว่าแต่ก่อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับไม่มีความคิดเห็น คือ ทำให้สามารถวางแผนเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 อีกทั้งเกษตรกรลูกค้า ธกส. ส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากเห็นว่ามีความประโยชน์และยังทำให้ทราบรายละเอียดรายได้-รายจ่ายของตนเองในแต่ละเดือน อีกทั้งยังสามารถวางแผนการชำระหนี้ ธกส. ได้ครบจำนวนและตรงตามเวลาที่กำหนด มีเงินออมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกษตรกรลูกค้า ธกส. มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายในครัวเรือนอย่างรอบคอบไม่ฟุ่มเฟือย มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินและหารายได้เพิ่ม และสามารถปฏิบัติตัวตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนคือ ไม่ค่อยมีเวลาจดบันทึกบัญชีครัวเรือน เนื่องจากเกษตรกรลูกค้า ธกส. ส่วนใหญ่ ต้องทำงานตั้งแต่เช้าจนถึงเย็น ทำให้ไม่มีเวลาในการเขียนหนังสือหรือเกิดความเหน็ดเหนื่อย จึงไม่ค่อยสนใจที่จะบันทึกรายรับ-รายจ่าย อีกทั้งรายรับของเกษตรกรไม่ได้มีรายรับทุกวันจึงทำให้เกษตรกรไม่สนใจที่จะจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิตา โชติเสถียรกุล (2551) ที่พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีประโยชน์สูงสุดในด้านที่ทำให้ ลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และมีเงินออมเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ยังไม่ให้ความสำคัญกับการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน เนื่องจาก เกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือนที่เป็นตัวอย่างที่ชัดเจน และไม่สามารถบันทึกรายการได้เนื่องจากเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องของการเขียนหนังสือ
2. ในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นการแสดงถึงรายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นภายในครัวเรือนที่จะต้องจดทุกครั้งซึ่งเกษตรกรคิดว่าเป็นภาระที่ต้องทำ
3. เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี และด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตในครอบครัวที่ดีขึ้น
4. เกษตรกรบ้านหนองตาไ้ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านความเชื่อส่วนบุคคล เพื่อเป็นการสร้างสภาพจิตใจให้มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส ไม่วิตกกังวล มีความรู้สึกที่เป็นสุขและพึงพอใจในชีวิตของตนเอง พร้อมทั้งสามารถรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม หรือได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กานต์รวี ผดุงกิจ. (2550). **ทัศนคติและพฤติกรรมของเกษตรกรลูกค้า ธกส. ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน.** ปรินญาณิพนธ์ บช.ม. (การบัญชี) คณะวิทยาการจัดการ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- กัญจนพร อ่วมสำอางค์. (2547). **การศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์กรมสามัญศึกษา เขตภาคกลาง.** ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). นครนายก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชยาภา ภัคดีไทย และคณะ. (2549). **การรับรู้และการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรในตำบลหนองยาว อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี.** รายงานการวิจัย วิทยาลัยอาชีวศึกษาสระบุรี. สระบุรี : สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา.
- ชนิตา โชติเสถียรกุล. (2551). **การศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ปกครองนักศึกษาสาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพเชียงใหม่.** รายงานการวิจัย. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- ณัฐนรี ผื่นเรือนแก้ว และคณะ. (2554). **โครงการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษาการทำบัญชีครัวเรือนชุมชนบ้านแม่ใจ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.** รายงานการวิจัย. เชียงใหม่ : วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น.** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ภาวินีย์ ธนาอนวัช. (2556). **บัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชีวิตที่เพียงพอ.** รายงานการวิจัย. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภัทรา เรืองสินัญญา. (2552). “พฤติกรรมการบันทึกบัญชีรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคล ของนักศึกษาและบุคลากรของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.” **วารสารวิทยาการจัดการ.** เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. 1 : 69-74.
- ศิริประภา ศรีวิโรจน์. (2553). **การศึกษาสภาพปัญหาและการติดตามประเมินผลโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน.** รายงานการวิจัย คณะบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). **ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต.** กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- สุภัทรพร ทวีจันทร์. (2556). “การบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะยุ่ง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ.” **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.** 10(48) : 7-16.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). **อัตราการว่างงาน.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries04.html>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 31 มีนาคม 2556).
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **สาระทักษะการดำเนินชีวิต (บัญชีขานา).** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.korsornor1.com/index.php>. (วันที่ค้นข้อมูล 31 มีนาคม 2556).
- Carnegie, Garry D., Walker & Stephen. (2007). “Household accounting in Australia.” **Accounting, Auditing & Accountability Journal.** 20(1) : 41-73.